

Бібліографічні посилання

1. Бондар О.В. Інноваційна політика України в контексті сталого розвитку та євроінтеграції / О.В.Бондар // Інноваційна економіка: Всеукраїнський науково-виробничий журнал. – 2011. – № 6 (25). – С. 13–16.
2. Гаєвська Л.М. Розвиток малого підприємництва в контексті державної регуляторної політики / Л.М.Гаєвська // Інноваційна економіка: Всеукраїнський науково-виробничий журнал. – 2012. – № 6 (32). – С. 294–298.
3. Горлинський В.В. Когнітивні основи визначення ціннісного змісту феномена безпеки / В.В. Горлинський // Практична філософія. – 2009. – №1. – С. 166–173.
4. Костюк Л. Індивідуалізм української ментальності як суспільний феномен / Л.Костюк // Проблеми гуманітарних наук: Збірник наукових праць ДДПУ ім. І. Франка. – Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ ДДПУ ім. І. Франка, 2011. – Вип. 27. Філософія. – С. 35–44.
5. Кочубей Н.В. Синергетические концепты и нелинейные контексты: Монография / Н.В.Кочубей. – Сумы: Университетская книга, 2009. – 236 с.
6. Кримський С.Б. Запити філософських смислів / С.Б.Кримський. – К.: Вид. ПАРАПАН, 2003. – 240 с.
7. Марченко Ю.В. Соціально-політичні моделі формування системи безпеки підприємництва / Ю.В.Марченко // Політологічний вісник: Зб-к наук.праць. – К., «ІНТАС», 2011. – Вип. 55. – С.410–424
8. Одотюк І.В. Сучасна інноваційна політика України: передумови, основні підходи та напрями реформування / І.В.Одотюк, О.М.Фашевська, С.М.Щегель // Вісник НАН України. – 2012. – № 7. – С. 32–46.
9. Ожеван М.А. Основні напрями зовнішніх інформаційно-маніпулятивних впливів на суспільні трансформації в Україні: засоби протидії / М.А.Ожеван // Стратегічні пріоритети. – 2011. – №3 (20) – С. 118–126.
10. Ситниченко Л.А. Методологічні зрушення в сучасній соціальній філософії / Л.А.Ситниченко // Світоглядно-методологічні інновації в західноєвропейській філософії. – К.: Український Центр духовної культури, 2001. – 296 с.
11. Хайек Ф.А. Дорога к рабству / Ф.А.Хайек // Вопросы философии. – 1990. – № 10. – С. 113–151.
12. Чернявська О.В. Інфраструктура державної підтримки малого підприємництва: зарубіжний досвід / О.В.Чернявська, Т.С.Юрко // Економіка та право. – 2012. – № 2 (33). – С. 44–52.

УДК 324:388:392(477)

Н. О. Ніколаєнко

Миколаївський державний гуманітарний університет імені Петра Могили

**ПАРЛАМЕНТСЬКІ ВИБОРИ 2012 Р. НА МАЖОРИТАРНИХ ОКРУГАХ
МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

Аналізується парламентська виборча кампанія 2012 р. в Миколаївській області. Висвітлюються основні складові механізму використання адміністративного ресурсу на мажоритарних округах, ступінь його впливу на організацію, проведення та результати виборчих перегонів.

Ключові слова: адміністративний ресурс, адміністративний тиск, зловживання владою, вибори, політичні технології, фальсифікації.

Анализируется парламентская избирательная кампания 2012 г. в Николаевской области. Освещаются основные составляющие механизма использования административного ресурса на мажоритарных округах, степень его влияния на организацию, проведение и результаты избирательной гонки.

Ключевые слова: административный ресурс, административное давление, злоупотребление властью, выборы, политические технологии, фальсификации

We analyze the parliamentary election campaign in 2012 in Nikolayev region. Highlights the basic principles of the use of administrative resources for majoritarian degree of its impact on the

organization, conduct and results of the race. The author notes that the most common example of the use of administrative resources is blocking communication channels other candidates and distribution of political propaganda in the media campaign of the material pro-government candidate or political party. The main tool to be use of administrative pressure on elections are executive authorities and local self-government, which affect both the composition of the electoral commissions at all levels and on the decisions taken by them. By applying a systematic approach to the analysis of the origins of administrative resources in Ukraine, the author characterizes the administrative resources as undemocratic political phenomenon and interrelated set of styles and enforcement mechanisms that are manifested in the conduct and organization of election campaigns. The author assessed the impact of administrative resources for domestic election campaigns and predicted outlook to neutralize and counter the political process.

Keywords: administrative resources, administrative pressure, abuse of power, elections, political technology, fraud.

Парламентські вибори 2012 р. стали значною віхою в розвитку країни. Досвід проведення виборчих кампаній виявили проблему застосування деструктивних технологій, фальшування результатів виборів. Дослідження особливостей виборчої кампанії на мажоритарних округах Миколаївської області враховуючи те, що самі вибори пройшли нещодавно є актуальним, оскільки виборча практика в регіоні є показовою для України. Застосування адміністративного ресурсу, маніпулювання громадською думкою завжди має на меті акумулювання кадрів виконавчої гілки влади для отримання бажаного результату на виборах, нелегальних методів впливу влади на перебіг виборчої кампанії та її підрахунки. При цьому актуальними є питання щодо політико-правового захисту всіх учасників виборчого процесу.

Важливі аспекти даної проблематики в своїх працях висвітлювали відомі вітчизняні науковці, експерти, журналісти: І. Жданов, А. Романюк, М. Бучин, Т. Чорновіл та представники російської політичної школи: А. Чуклінов, Є. Малкін Є. Сучков, Д. Парамонов, В. Кириченко.

Метою роботи є визначення та відстеження механізмів використання адміністративного ресурсу на мажоритарних округах Миколаївської області під час виборчої кампанії, аналіз ступеня його впливу на організацію, проведення та результати парламентських виборів 2012 року.

Вибори народних депутатів України проводились на основі змішаної виборчої системи – 225 депутатів обиралися за мажоритарною системою відносною більшості у 225 одномандатних виборчих округах, 225 – за пропорційною системою з голосуванням за закриті списки кандидатів у депутати від партій у єдиному загальнодержавному виборчому окрузі. У загальнодержавному виборчому окрузі право на участь у розподілі депутатських мандатів мали ті партії, які подолали 5% виборчий бар'єр.

Відповідно до частин 2, 3 статті 18 Закону «Про вибори народних депутатів України» одномандатні округи утворюються в межах Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва і Севастополя з приблизно рівною кількістю виборців в кожному окрузі. Орієнтовна середня кількість виборців в одномандатних округах визначається Центральною виборчою комісією, виходячи з відомостей Державного реєстру виборців. Відхилення кількості виборців в одномандатному окрузі не може перевищувати дванадцяти відсотків орієнтовної середньої кількості виборців в одномандатних округах. Перелік одномандатних округів із зазначенням їх номерів, меж та центрів округів, публікується Центральною виборчою комісією не пізніше як за сто сімдесят п'ять днів до дня голосування (орієнтовно до 5 травня 2012 р.) в загальнодержавних та регіональних друкованих засобах масової інформації.

Разом з тим закон, має і суттєвий недолік – він не закріпив принципів, які повинна брати до уваги ЦВК при утворенні округів, окрім орієнтовної кількості виборців. Під час проведення попередніх парламентських виборів за цією виборчою системою (1998 та 2002 рр.) до таких принципів відносили ще й суміжність територій, що входять до складу одного округу та неможливість поділу території адміністративно-територіальних одиниць (районів чи невеликих міст) між декількома округами. Це не стосувалось великих міст, у межах яких утворювалось по декілька округів. Виходячи з даних, що доступні на офіційному сайті розпорядника Державного реєстру виборців, станом на 30 листопада 2011 року в Україні було зареєстровано близько 37 мільйонів виборців. Відповідно середня величина одномандатного округу має складати 163 тисячі 467 виборців. Якщо взяти до уваги допустиме 12-відсоткове відхилення, то максимальна кількість виборців в окрузі може становити 183 тисячі 086 виборців, мінімальна – 143 848. Виходячи з цього, коливання кількості виборців в межах різних одномандатних округів (часто навіть сусідніх) може становити до 40 тисяч виборців [3].

Що стосується Миколаївщини, то було утворено 6 територіальних виборчих округів:

Округ №127 Центр – місто Миколаїв, Заводський район. Межі: місто Очаків, Заводський район міста Миколаєва, Миколаївський, Очаківський райони (кількість виборців становить 155062 чол.).

Округ №128 Центр – місто Миколаїв, Ленінський район. Межі: Ленінський, Корабельний райони міста Миколаєва (кількість виборців становить 172 604 чол.).

Округ №129 Центр – місто Миколаїв, Центральний район. Межі: Центральний район міста Миколаєва, Жовтневий район (кількість виборців: становить 152428 чол.).

Округ №130 Центр – місто Баштанка. Межі: Баштанський, Березнегуватський, Казанківський, Новобузький, Новоодеський, Снігурівський райони (кількість виборців становить 147543 чол.).

Округ №131 Центр – місто Вознесенськ. Межі: міста Вознесенськ, Южноукраїнськ, Березанський, Веселинівський, Вознесенський, Доманівський, Сланецький райони (кількість виборців становить 161 553 чол.).

Округ №132 Центр – місто Первомайськ. Межі: місто Первомайськ, Арбузинський, Братський, Врадіївський, Кривоозерський, Первомайський райони (кількість виборців становить 149103 чол.).

Переможцем на 127 окрузі став В.Л. Наконечний [6], який до Миколаївщини не має ні якого відношення. Основним гаслом його виборчої кампанії стала теза про відродження суднобудування.

Серед кандидатів в народні депутати України по округу №127 – три народні депутати – це В.Наконечний (3 скликання), В.Матвеев (5 скликань) і Г.Задирко (1 скликання) [4]. Опозиційні сили на окрузі представляв свободівець О. Юрлов, який у підсумку набрав 7%. Реально з В. Наконечним міг боротися комуніст В. Матвеев, але все ж таки перемогу здобув представник влади, який до виборів ніколи не був в Миколаєві і скоріш за все вже ніколи не буде.

128 округ, відмінно від «нудного» 127 округу порадував аналітиків трьома приблизно рівними кандидатами: А. Льюк, О. Мудрак, С. Ісаков. Дуже цікаво, що саме висуванець С.І саков позиціонувався як представник третьої сили у всіх проявах цього слова, а в кінцевому результаті зайняв друге місце після А. Льюка. Головними суперниками на окрузі були «старі друзі» регіонал Артем Льюк і представник опозиції Олег Мудрак. Передвиборна програма А. Льюка базувалася на ремонті та будівництві інфраструктури області. Регіонал пропонував збудувати міст через Південний Буг з метою розвантажити місто від транзитного транспорту.

Опозиційний кандидат у своїх передвиборчих обіцянках недалеко відстав від своїх колег: високі зарплати, зняття пільг з народних депутатів, доступна освіта і т.д. Але найбільше Олег Іванович запам'ятався пропозицією встановити WI-FI майже не в усіх домівках Миколаєва. Єдиним спільним моментом у передвиборчих обіцянках всіх трьох кандидатів є те, що вони пропонують для миколаївців новий комфортабельний громадський транспорт [4]

Ситуація на 130 окрузі склалася таким чином, що за перемогу боролися лише два кандидата – регіонал Ф.Ольшевський і представник «Батьківщини» І.Бриченко. Цей округ – єдиний, де переміг представник опозиції (42,23%) [4].

Після обробки 100% протоколів з мокрими печатками з окружних виборчих комісій перемогу одержав кандидат від опозиції Ігор Бриченко, набравши 42,23% голосів. За його основного опонента – кандидата від Партії регіонів Фелікса Ольшевського проголосували 38% виборців [8].

Кампанія Ф.Ольшевського супроводжувалася тотальним адміністративним ресурсом, як медійним, організаційним і особливо бюджетним. У поїздках по округу його завжди супроводжували представники районних адміністрацій, сільських, селищних рад. Були створені безпрецедентні умови ведення кампанії: районні газети, обласне телебачення висвітлювали кожну зустріч кандидата із населенням та всі його ініціативи; на кожному районному заході був присутній Ф.Ольшевський і анонсувався як головний спонсор

Перемогу на 131 окрузі здобув кандидат від Партії Регіонів Гершов Юрій Іванович (міський голова м. Вознесенська). У своїй програмі він приділив значну увагу питанню місцевого самоврядування, соціальним проблемам, традиційну проблему медицини і освіти. Вважав, що Україну до успіху може привести курс, заснований на трьох важливих складових, це: конкурентоспроможна економіка; сильна держава; розвинена демократія.

Але більш за все Миколаївська область запам'яталася 132 округом, де шляхом активного втручання влади відібрали перемогу у опозиціонера А. Корнадського.

Вибори в окрузі супроводжувалися численними порушеннями: дані на сайті ЦВК, свідчили про перемогу опозиціонера Аркадія Корнацького, за результатами підрахунку 100% голосів (відрив від В. Травянка склав 4189 голосів), з часом несподівано змінилися: до його конкурента «перетекла» частина голосів, відданих за кандидатів-аутсайдерів. Підрахувавши протоколи Центрвиборчком назвав переможцем у 132-му окрузі опозиційного Аркадія Корнацького, який набрав більше 39 відсотків голосів. Його конкурент, заступник голови обласної держадміністрації,

регіонал Віталій Травянку набрав трохи більше 34 відсотка. Але пізніше ЦВК оприлюднила нові дані, згідно з якими А.Корнацький програв В.Травянку. Тим часом, за даними паралельного підрахунку голосів, організованого опозицією і громадськими організаціями («Селянський фронт», «Громадянська справа» та Комітет виборців України), переміг А.Корнацький. Після того, як опозиція організувала мітинг проти фальсифікацій підрахунку голосів, спецпідрозділу міліції «Беркут» і Державна виконавча служба вилучила протоколи і бюлетені без складання відповідних актів [5].

З часом, за позовом одного з таких кандидатів, Миколаївський окружний адмінсуд висунув вимогу доставити до Миколаєва всі протоколи з ОВК. У процесі виконання судового рішення судові виконавці, працівники «Беркута» побилися з мітингувальниками, які захищали інтереси А. Корнацького під ОВК.

За версією представників опозиції, при перевезенні до Миколаєва протоколи були сфальсифіковані на користь В.Травянку. При цьому на руках у опозиціонерів залишилися другі примірники оригіналів кожного дільничного протоколу, дані яких свідчать про перемогу А. Корнацького [7].

Народний депутат України Геннадій Москаль стверджує, що значну частину протоколів з дільничних виборчих комісій по округу № 132 по дорозі в Миколаївський окружний адміністративний суд підмінили. За його словами, у фальшивих протоколах кандидату від Партії регіонів В.Травянку приписані голоси від непрохідних і технічних кандидатів, а кількість голосів за А.Корнацького суттєво зменшено.

Частину результатів парламентських виборів в Україні було сфальсифіковано. Про це заявили 36 з 50 опитаних фондом «Демократичні ініціативи» українських журналістів. При цьому вісім журналістів вважають, що на виборах були окремі випадки підтасовок, однак вони суттєво не вплинули на остаточний результат. Ще шестеро сказали, що результати були повністю сфальсифіковані. Діяльність ЗМІ під час виборчої кампанії журналісти переважно оцінили як 50:50 (тобто як позитивно, так і негативно). Серед основних негативів діяльності ЗМІ під час виборів були названі: велика кількість джинси і незбалансованість новин на телеканалах; мала кількість об'єктивних аналітичних матеріалів і нерівномірний доступ до основних ЗМІ з боку влади і опозиції [2].

Влада в особі Прем'єр-міністра М. Азарова заявила про те, що парламентські вибори в Україні були добре організованими, демократичними, чесними і прозорими [1].

А 6 листопада 2012 р. парламент рекомендував Центральній виборчій комісії провести перевибори у п'яти проблемних округах – №94, 132, 194, 197, 223. Раніше ЦВК визнав неможливість встановлення достовірних результатів виборів на цих округах. Центровиборчком наголосив на необхідності проведення повторних виборів в цих округах і звернувся до Верховної Ради з проханням призначити проведення повторних виборів.

Отже, виборча кампанія на Миколаївщині принципово нічим не відрізняється від того, що відбувається в інших регіонах. За висновками громадських організацій, що стежили за виборами, найхарактерніші риси парламентських перегонів – переважний доступ до ЗМІ однієї політичної сили, а саме Партії регіонів, підкуп виборців, адміністративний тиск та використання бюджетних коштів для реалізації масштабних проєктів спрямованих на поліпшення іміджу влади.

На мажоритарних округах Миколаївщини Партія Регіонів здобула 4 мандати (М. Жук, А. Ільюк, В. Наконечний, Ю. Гершов). Опозиція здобула лише один мандат (І. Бриченко). І на жаль, 132 округ ввійшов до числа тих округів де неможливо підрахувати результат.

Проаналізувавши хід та результати парламентських виборів 2012 р. на мажоритарних округах Миколаївської області, автор констатує:

1. Використання провладними кандидатами службового становища при проведенні передвиборної агітації виключало рівні можливості претендентів.

2. Всі регіональні посадовці в рівній мірі задіяли бюджетний, медійний, регіональний адміністративний ресурс.

2. Маніпулятивні технології стали основою стратегії провладних політиків.

3. Низька кваліфікація членів дільничних, окружних виборчих комісій, їх упередженість служила основою для фальсифікацій.

4. Застосування адміністративного ресурсу змістилося з виборчого періоду на післявиборчий, на час підрахунку голосів.

5. Активи адмінресурсу серед кандидатів збереглися з часів виборчої каденції 2004 року.

Адмінресурс мав значний вплив на вибори за мажоритарною складовою, і дещо менший – на пропорційну частину. Так, владні кандидати в одномандатних округах мали необмежений доступ до державних установ (для проведення агітації), незважаючи, що агітація в них є забороненою законодавством, можливість за кошти державного бюджету реалізовувати власні

передвиборчі пар-акції, заходи, концерти, вирішувати поточні проблеми округу та виборців державним коштом, видаючи це за свої власні ініціативи; під виглядом «ініціатив кандидатів» реалізовувались планові державні програми, фінансовані державою.

Парламентські вибори 2012 р. відзначилися неподільним пануванням адміністративного тиску. Незважаючи на твердження влади про повну його відсутність, на практиці відбувалося зовсім протилежне.

Цьогорічні вибори показали, що адмінресурс спрацьовує. Ставка, зроблена владою на нього, цілковито себе виправдала. Якщо спробувати зробити прогноз на майбутні, вже президентські вибори, і передбачити, чи буде на них застосування адмінресурсу, і в якій ступені, то можна зробити висновок наступного змісту: адміністративний ресурс буде широко використовуватись доти, доки він не перестане себе виправдовувати. Якщо з часом електорат не буде вестись на подібні технології, то вони з часом будуть мати все менш значне використання, а наостанок і зовсім зникнуть з української політичної системи та суспільства.

На фоні зростаючої критики щодо згорання демократичних процесів в Україні, політико-правове забезпечення проведення виборів відповідно до міжнародних стандартів і взятих Україною на себе зобов'язань повинно було стати шансом для влади продемонструвати готовність керуватися принципами верховенства права, відновити конкурентність політичної системи України, але на превеликий жаль такого не сталося.

Бібліографічні посилання

1. Азаров: Нема підстав сумніватися в легітимності виборів. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pravda.com.ua/news/2012/10/31/6976274/>
2. Вибори-2012: очікувані та неочікувані наслідки. [Електронний ресурс].- Режим доступу: http://zaxid.net/home/showSingleNews.do?vibori2012_ochikuvani_ta_neochikuvani_naslidki&objectId=1273475
3. Вибори – 2012: вплив маніпулятивних технологій при формуванні виборчих округів. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.cpaec.org.ua/uk/news/view/492>
4. Внимание! Наиболее вероятные претенденты в народные депутаты по округу №127 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://obzor.mk.ua/nikolaevskie-novosti/3795-vnimanie-naibolee-veroyatnye-pretendenty-v-narodnye-deputaty-po-okrugu-127.html>
5. Міліція намагалась розігнати представників опозиції та громадськості, використавши сльозогінний газ.. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: – <http://www.radiosvoboda.org/content/article/24759009.html>
6. Офіційний сайт ЦВК. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.cvk.gov.ua/pls/vnd2012/wp039?PT001F01=900>
7. Скандальною ОВК №132 у Первомайську зайнялася прокуратура. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://news.dt.ua/VYBORY-2012/skandalnoyu_ovk_132_u_pervomaysku_zaynyalasya_prokuratura-112071.html
8. У Миколаївській області оскаржили ще одну перемогу опозиціонера. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://news-w.com/62764-9067/n/62764-3533/>
9. Янукович звільнив заступника губернатора, оголошеного переможцем у скандальному окрузі № 132. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://news.dt.ua/VYBORY-2012/yanukovich_zvilniv_zastupnika_gubernatora_ogoloshenogo_peremozhtsem_u_skandalnomu_okruzi__132-111701.html

УДК 321:341.52(4-11)

І. Ю. Осадчук

ПРЕЗИДЕНЦІАЛІЗАЦІЯ СИСТЕМ ІНСТИТУТІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ У КРАЇНАХ СНД: ІНДЕКСНИЙ АНАЛІЗ ТА ПОЛІТИЧНА ПРАКТИКА

Проаналізовано системи інститутів виконавчої влади у країнах СНД. Запропоновано методики визначення «сили» президентів і прем'єр-міністрів у системах правління зазначених країн. На підставі цих методик та політичної практики визначено наскільки системи інститутів виконавчої влади у країнах СНД є президенціалізованими.